

тваринами, погано зарекомендувала себе в соціальній практиці, характеризується однозначністю й односпрямованістю, то її не слід вважати основною у стратегіях сервісу, а спиратися на більш розроблені в класифікаційному аспекті концепції потреб людини.

Аспект усвідомленості, когнітивного сприйняття в прийнятті рішень, висунення усвідомленої гіпотези як основного етапу навіть вироблення умовного рефлексу в людині з ускладненням споживчих практик визнається більш продуктивним у новітніх дослідженнях.

Біхевіористська теорія дає опис поведінки, а не пояснення, як і чому споживач приходиться до остаточного рішення, недостатня для пояснення відповідальних і складних купівельних рішень, при яких людина робить розумний і усвідомлений вибір. Крім того, у таких рішеннях задіяний минулий досвід споживання особистості, свідомо формується найбільш прийнятний тип поведінки.

Відповідно до проведених соціологами та маркетингологами досліджень, більшість людей відносять себе до того типу споживачів, які цікавляться думками різних людей і досліджують досить значний масив інформації з різних джерел, перш ніж всерйоз задуматися про яку-небудь серйозну покупку або придбання послуги.

Когнітивний підхід до дослідження поведінки споживачів має й загальнофілософський аспект, оскільки прямо пов'язаний з потребою людини в осмисленні світу і його пізнання.

У практиці дослідження стратегій поведінки споживачів важливу роль відіграє теорія К. Роджерса, який вважав, що людина відрізняється раціональністю й вмотивованістю, спрямована до того, щоб реалізовувати свої можливості та самовдосконалюватися.

Для цього психолог ввів усвідомлений образ Я, запропонував своєрідну Я-концепцію, що розділяє цілісне Я на реальний і ідеальний образи, яка широко використовується як у психології, так і в дослідженні поведінки споживачів.

Для теорії К. Роджерса центральним поняттям стало поняття Я, що містить у собі уявлення, ідеї, мету та цінності, за допомогою яких людина характеризує саму себе й намічає перспективи свого розвитку. Те, що не узгоджується з Я-концепцією людини, може бути витиснуто з її свідомості.

Ступінь задоволеності людини життям, міра повноти випробовуваного нею щастя безпосередньо залежать від того, якою мірою його досвід, його реальне Я і ідеальне Я узгоджуються між собою.

Таким чином, основний мотиваційний конфлікт, усвідомлення й задоволення потреби, відповідно до даної теорії, відбувається тоді, коли індивід прагне перетворити реальний образ Я в ідеальний, що й визначає той або інший купівельний вибір.

Таким чином, при аналізі поведінки споживачів та стратегій споживання необхідно, щоб будь-який метод дослідження враховував відносини, які складаються між споживачем, продуктом або послугою.

Він повинен бути теоретично та методологічно обґрунтованим, спиратися на персональну значимість, якою володіє продукт або послуга в певний момент для певного типу споживача, враховувати фундаментальні потреби й цінності, які стають поведінковим проявом Я-концепції цілісної особистості.

П.В. Волошин, канд. техн. наук (*ХДУХТ, Харків*)

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІК КІНЕСТЕТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ ТРЕНІНГУ СТУДЕНТІВ

Головна мета сучасних тренінгових методик – підвищення стійкості організму до впливу негативних чинників навколишнього середовища, активна протидія стресу, покращення індивідуальних показників якості учбового процесу. Вимоги сучасних вищих навчальних закладів, учбове навантаження, чинники соціально-економічної природи викликають комплекс стресових реакцій сучасного студента. Зростання навчального навантаження, підвищення комплексного навантаження на організм студентів вимагають розробки та впровадження нових методик та технологій індивідуальної саморегуляції та психофізичної корекції. Досвід тренінгової практики свідчить, що оптимальним рівнем моделювання, який може бути використано для вирішень прикладних завдань є використання методу, є моделювання за допомогою контрольованих та спонтанних рухів рук та пальців рук. Практика кінестетичного моделювання може використовуватись одночасно з усіма іншими методиками та вправам психофізичної підготовки та тренінгу студентів без будь-яких обмежень.

Одним з ефективних та безпечних шляхів застосування технік саморегуляції у самостійній підготовці студентів з технології кінестетичного моделювання. Техніки моделювання вже багато років використовуються і практиці психофізичного тренінгу. Кінестетичне та сенсорне моделювання – це набір методик індивідуального психофізичного впливу з акцентом на відображення та корекцію стану організму та досягнення бажаного результату саморегуляції з використанням кінестетичної моделі – рухів, жестів, поз, та інших параметрів тіла.

За умов зростання вимог до навчальної роботи завданням на теперішній час є створення комплексу методичних матеріалів для самостійного опанування техніками та проведення учбових тренінгів, ігрових навчань, семінарів. Базові вправи технік кінестетичного моделювання передбачують одночасне використання рухів, поз, дихання, контрольованих емоційних станів для досягнення потрібного ефекту. Базовим елементом технік є кінестетичний перенос, адекватне відображення у рухах та позах тіла проблемних ситуацій та

можливих шляхів розв'язання проблеми. В основі кінестетичного моделювання полягає принцип загального рефлексивного відображення організмом інформаційного потоку з зовнішніх та внутрішніх джерел, а також створення керованої мультисенсорної синестезії. Ефекти синестезії дозволяють використовувати та спрямовувати для досягнення бажаних результатів великі резерви організму, які, звичайно не використовуються у повсякденному житті за звичайного ритму функціонування фізіологічних систем організму.

Сучасний досвід свідчить, що досвід, найбільш ефективними методами викладання технік кінестетичного моделювання є семінари у напівігровому та ігровому форматі. Розроблено декілька форматів потенційного застосування кінестетичних технік в навчальному процесі та самостійній підготовці студентів. Тому методичні комплекси із кінестетичного моделювання можуть бути ефективним доповненням до програм фізичної культури та входять до заходів організованого дозвілля студентів.

Навчальні заходи та тренінги з кінестетичного моделювання є більш глибокими та потребують значної концентрації зусиль та уваги для оволодіння як базовими техніками, так і специфічними навиками та вміннями, необхідними для здійснення успішної саморегуляції. За п'ятирічного досвіду проведення семінарів показано, що найбільш ефективним є формат тренінгів та курсів із моделювання протягом двох днів та міні-семінари протягом декількох годин з досить насиченою базовою програмою. Необхідна також суттєва пістрейнгова підтримка учасників семінарів протягом одного-півтора місяців, яка може здійснюватися як безпосередньо, так і дистанційно. В навчальній практиці більш адекватно використовувати окремі елементи методів моделювання, якими можна оволодіти за декілька годин інтенсивного курсу навчання. Окремо необхідно виділити кінестетичні вправи, які можна використовувати для самостійної підготовки до екзаменів та інших психічно напружених етапів студентського життя. Так, важливим завданням є розробка сучасних методів кінестетичного моделювання та їх інтеграція з іншими тренінговими напрямками.

О.В. Головка, канд. іст. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

СПЕЦИФІКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ З ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Сучасна наука й виробництво ставлять високі вимоги до змісту вищої освіти, зокрема, економічної. Якщо фахові дисципліни відповідають за оволодіння професійними знаннями, то прерогатива дисциплін гуманітарного циклу полягає у розвитку особистості, її творчих здібностей, високої культури. Наукові положення Ю. Бабанського, В. Беспалько, П. Гальперіна, Н. Кузьміної, К. Таланчук стали теоретичною базою для визначення концепції та змісту підготовки фахівців, дослідження об'єкта процесу гуманітаризації.

Перелік гуманітарних дисциплін і обсяг їх викладання у кожному вищому навчальному закладі є відмінним від інших, проте у більшості до них відносять українську ділову мову, історію України, культурологію, філософію, логіку, етику, естетику, релігієзнавство, політологію, соціологію, правознавство, психологію. У порівнянні з вивченням фахових дисциплін у ході професійної підготовки майбутніх економістів, де потрібне мислення, засноване на виділенні формально-логічних, причинно-наслідкових зв'язків та відношень, у яких детермінованість перебігу процесів співвідноситься з чіткою однозначністю результатів, специфіка гуманітарної сфери наук відрізняється інтерпретаційним характером знань, у якому результати багатозначні та ймовірні.

Специфічні можливості гуманітарної підготовки дозволяють розширити загальний розвиток особистості майбутнього фахівця, сформувані професійно-важливі якості. Розглядаючи філософію як одну з дисциплін гуманітарного циклу, відмітимо, що її специфіка полягає у здійсненні впливу на процес морально-етичного виховання майбутнього фахівця, його соціальної відповідальності. Студенти вчать мислити, розширюється їх свідомість. У процесі становлення світогляду відбувається послідовне формування таких якостей особистості, як почуття новизни, реалізму та сміливості у постановці та вирішенні різних питань, тобто триває процес розвитку культури мислення, важливішого змісту культури в цілому.

Політологія також належить до гуманітарних дисциплін, оскільки у мистецтві управління соціальними групами відображає властивості цих груп. Політологія вчить розуміти людське у великих групах людей.

Без психологічних знань неможливо професійне самовдосконалення особистості, тому психологія стає невід'ємним компонентом професійної підготовки фахівців. Вона відповідає за формування самопізнання, саморозуміння, рефлексії, розвиває навички саморегуляції, емоційної гнучкості, отримання досвіду психологічної інтерпретації поведінки інших людей.

Предметом дисципліни гуманітарного циклу "Історія України" виступає аналіз історичної діяльності та суспільного життя українського народу в соціально-політичній та державотворчій сферах суспільства. У процесі вивчення цієї дисципліни у студентів формується здатність аналізувати й оцінювати явища політичного розвитку українського суспільства в контексті світової історії, зіставляти історичні процеси з різними епохами, уміти застосовувати набуті знання для прогнозування соціальних процесів, формуватися як свідомий громадянин й патріот України.

Предметом навчальної дисципліни "Культурологія" є узагальнений історичний досвід української і світової культури та його використання для творчого самоусвідомлення поколінь у національному розвитку та